

Kutlu Öncü Uçum

**TÜRK DENİZ İŞ HUKUKU VE
2006 DENİZCİLİK ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ
KAPSAMINDA ÇALIŞMA VE
DİNLENME SÜRELERİ**

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	VII
KISALTMALAR	XV
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK ÇALIŞMA SÜRESİ KAVRAMI VE GEMİ ÇALIŞANLARININ ÇALIŞMA VE DİNLENME SÜRELERİNE İLİŞKİN HUKUKİ KAYNAKLAR

I. GENEL OLARAK ÇALIŞMA SÜRESİ KAVRAMI	7
A. Fiili ve Farazi Çalışma Süresi Kavramları ve İlgili Düzenlemeler	7
B. Çalışma Süresinden Sayılmayan Hâller ile Dinlenme ve Nöbet Sürelerinde İşçinin Çalışmaya Hazır Beklemesinin Sonuçları	11
1. Dinlenme Süreleri ile Çalışma Süresinden Sayılmayan Diğer Hâller	11
2. Dinlenme ve Nöbet Sürelerinde İşçinin Çalışmaya Hazır Beklemesi	15
C. Fazla Çalışma Kavramı ve Fazla Çalışma Ücreti Hakkı	18
II. GEMİ ÇALIŞANLARININ ÇALIŞMA VE DİNLENME SÜRELERİNE İLİŞKİN HUKUKİ KAYNAKLAR.....	22
A. Ulusal Hukuk Kaynakları	23
1. Yasama Kaynakları	23
a. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası	23
b. Kanunlar.....	25

aa. 854 sayılı Deniz İş Kanunu.....	25
bb. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu	26
cc. 4857 sayılı İş Kanunu	28
dd. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu.....	30
ee. Çalışma ve Dinlenme Süreleriyle Bağlantılı Diğer Kanunlar.....	31
c. Yürütme Kaynakları.....	33
aa. Cumhurbaşkanı Kararları	33
bb. Yönetmelikler	34
2. Yargısal İçtihatlar ve Bilimsel Kaynaklar	35
3. Örf ve Âdet Kuralları	36
4. Bireysel ve Toplu İş Sözleşmeleri ile Diğer Kaynaklar	36
B. Uluslararası Hukuk Kaynakları.....	37
1. Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO).....	38
a. Genel Olarak	38
b. STCW-1978 (1995 ve 2010 STCW Kodları)	40
2. Avrupa Birliği Direktifleri.....	42
a. 1999/63/EC ve 1999/95/EC sayılı Direktifler.....	44
b. 2009/13/EC sayılı Direktif.....	45
3. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)	46
a. MLC-2006 Öncesi Çalışma Sürelerini Düzenleyen Kaynaklar	48
aa. 57 sayılı ILO Sözleşmesi.....	48
bb. 109 sayılı ILO Sözleşmesi (76 sayılı ILO Sözleşmesi)	49
cc. 180 sayılı ILO Sözleşmesi.....	50
dd. Ücretli Yıllık İzinlere Dair ILO Sözleşmeleri.....	51
b. Denizcilik Çalışma Sözleşmesi (MLC-2006)	51

İKİNCİ BÖLÜM
DENİZ İŞ HUKUKUNDA ÇALIŞMA VE
DİNLENME SÜRELERİNİN YER VE KİŞİ
BAKIMINDAN KAPSAMI

I. YER BAKIMINDAN KAPSAM: İŞYERİ OLARAK GEMİ.....	59
A. Türk Hukuku'nda Gemi.....	60
1. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu	60
a. Araç Olma Özelliği.....	61
b. Suda Hareket Etme ve Yüzme Vasıfları	61
c. Tahsis Edilen Amacın Suda Hareketi Gerektirmesi	63
d. Pek Küçük Olmama	64
2. Diğer Mevzuat Düzenlemeleri.....	65
3. Deniz İş Kanunu Kapsamında İşyeri Olarak Gemi	67
a. Geminin Deniz Taşıma İşine Tahsis Edilmesi Meselesi	69
b. Denizlerde, Göllerde ve Akarsularda Seyir	71
c. Türk Bayrağı Taşıma Şartı.....	72
d. Hacim ve Gemi Çalışanı Sayısına İlişkin Sınırlar.....	75
e. Cumhurbaşkanının Teşmil Yetkisi ve Teşmil Kararına İtiraz	76
B. Uluslararası Deniz İş Hukuku'nda Seagoing Ship Kavramı ve Gemi	78
1. Seagoing Ship Kavramı	78
2. Uluslararası Deniz İş Hukuku Kapsamına Giren Gemiler	80
a. MLC-2006 Öncesi.....	81
aa. STCW-1978 (1995 ve 2010 STCW Kodları)	81
bb. AB Direktifleri.....	81
cc. ILO Sözleşmeleri.....	82
aaa. 57 sayılı ILO Sözleşmesi.....	82
bbb. 109 sayılı ILO Sözleşmesi	82
ccc. 180 sayılı ILO Sözleşmesi	83
b. MLC-2006.....	84

II. KİŞİ BAKIMINDAN KAPSAM: İŞÇİ VE İŞVEREN.....	86
A. İşçi (Gemi Çalışanı).....	86
1. Türk Deniz İş Hukuku'nda Gemi Çalışanı.....	86
a. Kaptan	89
b. Zabitler, Tayfalar ve Diğer Gemi Çalışanları.....	91
c. Türk Deniz İş Hukuku'nda Çalışma ve Dinlenme Sürelerine İlişkin Düzenlemelerin Kapsamı Dışında Bırakılan Gemi Çalışanları.....	93
2. Uluslararası Deniz İş Hukukunda Gemi Çalışanı	97
a. MLC-2006 Öncesi.....	97
aa. STCW-1978 (1995 ve 2010 STCW Kodları)	97
bb. AB Direktifleri.....	98
cc. ILO Sözleşmeleri.....	100
aaa. 57 sayılı ILO Sözleşmesi.....	100
bbb. 109 sayılı ILO Sözleşmesi	100
ccc. 180 sayılı ILO Sözleşmesi	101
b. MLC-2006.....	102
B. İşveren	105
1. Türk Deniz İş Hukuku'nda İşveren.....	105
a. İşveren	105
b. Asıl İşveren-Alt İşveren Düzenlemelerinin Deniz İş Hukuku Uyuşmazlıklarına Uygulanma Sorunu.....	109
c. İşveren Vekili	114
2. Uluslararası Deniz İş Hukukunda İşveren.....	115

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DENİZ İŞ HUKUKUNDA ÇALIŞMA VE
DİNLENME SÜRELERİNE İLİŞKİN
DÜZENLEMELER VE FAZLA SAATLERLE
ÇALIŞMA

I. DENİZ İŞ HUKUKUNDA ÇALIŞMA VE DİNLENME SÜRELERİ İLE DİNLENME SÜRELERİNE İLİŞKİN DİĞER DÜZENLEMELER.....	121
A. Uluslararası Mevzuatta ve Türk Deniz İş Hukuku'nda Çalışma ve Dinlenme Sürelerine İlişkin Düzenlemeler	121
1. Uluslararası Mevzuatta Çalışma ve Dinlenme Süreleri	122
a. STCW-1978 (1995 ve 2010 STCW Kodları)	122
b. ILO Sözleşmeleri.....	125
aa. 57 sayılı ILO Sözleşmesi.....	125
aaa. Güverte, Makine ve Kazan Dairesi Çalışanları Bakımından.....	125
bbb. Güverte Zabıtları Bakımından.....	125
ccc. Mühendisler/Makinistler Bakımından.....	126
ddd. Aşçılar ve İdari Personel Bakımından	126
eee. Vardiyalı Çalışmanın Askıya Alındığı Dönemler.....	126
bb. 109 sayılı ILO Sözleşmesi.....	127
cc. 180 Sayılı ILO Sözleşmesi	128
dd. MLC-2006.....	132
aaa. Bağlayıcı Standart Hükümleri (A Bölümü)	132
bbb. Yönerge Hükümleri (B Bölümü)	137
c. AB Direktifleri ve Alman Deniz İş Kanunu.....	138
2. Türk Deniz İş Hukuku'nda Çalışma ve Dinlenme Süreleri....	141
a. Normal Çalışma Süreleri	141
b. Fazla Saatlerle Çalışma ve Çalışma Sürelerinin Sınırları .	144
aa. Deniz İş Hukuku'nda Fazla Saatlerle Çalışma Kavramı	145

bb. Çalışma Sürelerinin Sınırları	146
aaa. Gemiadamları ve Kılavuz Kaptanlar Yönetmeliği	146
bbb. Fazla Saatlerle Çalışmanın Sınırlarına İlişkin Güncel Yargı Kararlarının Değerlendirilmesi....	151
B. Dinlenme Sürelerine ilişkin Diğer Düzenlemeler	153
1. Ara Dinlenmesi.....	153
a. Uluslararası Mevzuat	153
b. Türk Hukuku.....	155
aa. Deniz İş Kanunu.....	155
bb. Gemi Adamlarının İkamet Yerleri, Sağlık ve İaşelerine Dair Yönetmelik.....	156
2. Ücretli Yıllık İzin	157
a. Uluslararası Mevzuat	157
b. Türk Hukuku.....	158
3. Hafta Tatili.....	161
4. Ulusal Bayram ve Genel Tatil Günleri	165
II. GEMİ ÇALIŞANININ FAZLA SAATLERLE ÇALIŞMA ÜCRETİ HAKKI.....	166
A. Fazla Saatlerle Çalışma İçin Gemi Çalışanının Onayının Gerekip Gerekmediği.....	166
B. Fazla Saatlerle Çalışmanın İspatı ve Fazla Çalışma Ücreti	168
1. Fazla Saatlerle Çalışıldığının İspatı	168
2. Fazla Saatlerle Çalışma Ücreti.....	171
C. Fazla Saatlerle Çalışma Sayılmayan İşler	174
SONUÇ.....	177
KAYNAKÇA.....	185
EK	199